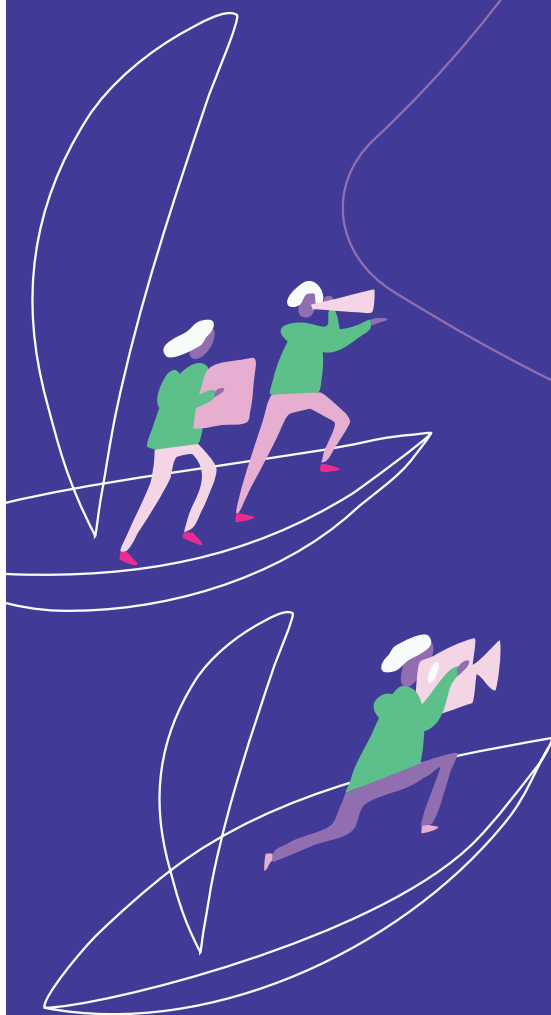

Starptautiskā zinātniskā konference
KULTŪRAS KRUSTPUNKTI XVI
2.–4.11.2022.

20
22

Programma / tēžu krājums

Starptautiskā zinātniskā konference
KULTŪRAS KRUSTPUNKTI XVI
2.-4.11.2022.

ISSN 2599-9958

Programma / tēzu krājums

JŪRMALAS VĒSTURISKĀS KOKA APBŪVES AIZSARDZĪBAS STATUSS – SITUĀCIJAS ANALĪZE, PROBLĒMAS UN IZAICINĀJUMI

Mg. art Gundars Ūķis,
Latvijas Kultūras akadēmija

Jūrmalas viena no kultūrvēsturiskā mantojuma pamatvērtībām ir vēsturiskā koka apbūve. 20. gadsimta sākumā, pastiprinoties pilsētas kā kūrorta lomai, viesu izmitināšanas nolūkos tika būvētas sezonas būves – vieglas konstrukcijas koka vasarnīcas. Pamatā šo vasarnīcu būvniecību nodrošināja vietējie apkaimju būvamatnieki.

Jūrmalas vēsturiskās apbūves saglabāšana atbilstoši pilsētas stratēģiskās plānošanas dokumentiem (Jūrmalas attīstības stratēģija 2010–2030) ir definēta kā viena no pilsētas pašvaldības prioritātēm. Jūrmalas valsts pilsētas administratīvajā teritorijā atrodas 11 pilsēt būvniecības pieminekļu teritorijas, kas aptver ap 23% no kopējās pilsētas teritorijas. Pilsētā atrodas 390 arhitektūras pieminekļi un 3200 kultūrvēsturiski vērtīgas un vēsturiskā fona ēkas Jūrmalas teritorijas plānojumā. 2016. gadā, Provizoriski izvērtējot vēsturisko apbūvi par laika periodu līdz Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanai, secināms, ka koka ēku īpatsvars ir 75% no kopējās apbūves.

Jūrmalas vēsturiskās apbūves aizsardzības statusa izvērtēšanu, atbilstoši Latvijas Republikas likumam "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" noteiktai kompetencei, Jūrmalas pašvaldība uzsāka 20 gadsimta 90. gadu sākumā un 1997. gadā apstiprināja savā teritorijas plānojumā. Ņemot vērā apstākli, ka informācija par vēsturiskās apbūves aizsardzības statusu nav aktualizēta 30 gadus, 2019. gadā uzsāka apjomīga visas Jūrmalas administratīvajā teritorijā esošās

VAI DAŽAS IESAISTĪTĀS PUSES IR LĪDZVĒRTĪGĀKAS NEKĀ CITAS JEB CIETUŠO PROBLĒMĀTIKA KULTŪRAS MANTOJUMA NOZIEGUMOS

PhD oec. cand. Andris Kairiņš, Rīgas Tehniskā Universitāte
PhD iur. cand. Irina Oļevska, Māstrihtas Universitāte

Viens no starptautisko mantojuma tiesību pamatprincipiem, kas, citu starpā, iekļauts 1954. gada Hēgas konvencijas preambulā, nosaka, ka "jebkuras tautas kultūras vērtību izpostīšana nozīmē visas cilvēces kultūras vērtību izpostīšanu". Šķiet, jaunākā Starptautiskās Krimināltiesas prakse un uz cietušo tiesību aizsardzību vērstas justīgas vispārēja pieeja veicina šī principa īstenošanu. Tomēr nepietiekama informētība par cietušo pušu tiesībām, noteikti ierobežojumi nacionālajā krimināltiesību sistēmā, nepietiekamas tiesību aizsardzības iestāžu aktivitātes, ilgstoša tiesvedība un citi šķēršļi ierobežo vai pat liedz piekļuvi tiesai un tiesības uz efektīvu kaitējuma atlīdzinājumu visiem, kas cieš no mantojuma objektu bojājumiem un iznīcināšanas. Tādējādi Latvijā parasti tikai Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde tiek atzīta par cietušo kriminālprocesos, kas skar kultūras mantojumu.

Prezentācijā, kas balstīta uz padziļinātu zinātniskās literatūras, starptautiskās un nacionālās tiesu prakses izpēti, tiks sniegts pārskats par interesēm, kas cieš pret kultūras mantojumu vērsto noziedzīgo nodarījumu rezultātā. Tīks prezentēta autoru izstrādāta shēma, kas sasaista cietušo pušu kategorijas, kaitējuma raksturu, kā arī aizskartajām interesēm atbilstošāka atlīdzinājuma veidus.

vēsturiskās apbūves apsekošana, foto fiksēšana un vēsturiskā aizsardzības statusa aktualizēšana pēc Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes metodoloģijas. Šis darbs noslēgsies 2023. gadā.

Līdz 2022. gada 15. augustam ir izvērtētas ap 2700 ēkas (no kopskaita esošajām 3500 vēsturiskajām ēkām) un, sākotnēji apkopojot datus, secināms, ka 30 gadu laikā zudušas vai vēsturisko aizsardzības statusu pamatojošo vērtību zaudējušas ap 30–40% ēkas.

Referātā tiks sniegta un analizēta būtiskāko vēsturiskās apbūves aizsardzību saglabāšanas apdraudzošo faktoru analīze.

*Protection Status of Historical Wooden Buildings in Jūrmala -
Analysis of the Situation, Problems and Challenges*

Are Some Stakeholders More Equal than the Others or Actual Issues of Heritage Crime Victims